Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2005–2006

27 728 Wijziging van de Wet op de expertisecentra, de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de invoering van een leerlinggebonden financiering en de vorming van regionale expertisecentra (regeling leerlinggebonden financiering)

Nr. 89

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 8 maart 2006

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap[1] en de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport[2] hebben op 2 februari 2006 overleg gevoerd met minister Van der Hoeven van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over:

- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 30 september 2005 inzake de notitie vernieuwing zorgstructuren funderend onderwijs (27 728, nr. 85);**
- **de brieven van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 4 juni 2004 en 25 mei 2005 inzake de beleidsreactie op advies van de Onderwijsraad «Hoe kan onderwijs meer betekenen voor jongeren» (OCW0400589 en 29 284, nr. 9);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 13 juni 2005 inzake de stand van zaken uitvoering plan van aanpak veiligheid in het onderwijs en de opvang van risicoleerlingen (29 240, nr. 8);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 30 juni 2005 inzake Wajong en halfjaar onderwijs criterium (27 728, nr. 82);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 31 oktober 2005 inzake thuiszitters als gevolg van inschrijfproblemen rondom de teldata (OCW0501037);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 4 november 2005 inzake de Adviescommissie Toelating en Begeleiding (27 728, nr. 86);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 30 november 2005 inzake zorgstructuren funderend onderwijs (27 728, nr. 87);**
- **de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 8 december 2005 inzake het kabinetsstandpunt op het rapport van de IBO-werkgroep vmbo (30 079, nr. 5).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

[1] Samenstelling:
Leden: Van de Camp (CDA), Lambrechts (D66), Hamer (PvdA), Van Bommel (SP), Mosterd (CDA), Blok (VVD), Balemans (VVD), Slob (ChristenUnie), Vergeer (SP), Tichelaar (PvdA), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Eski (CDA), Aptroot (VVD), voorzitter, Smeets (PvdA), ondervoorzitter, Eijsink (PvdA), Leerdam (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Kraneveldt (LPF), Hermans (LPF), Van Dam (PvdA), Visser (VVD), Azough (GroenLinks), Roefs (PvdA) en Jungbluth (GroenLinks).
Plv. leden: Ferrier (CDA), Bakker (D66), Bussemaker (PvdA), Brinkel (CDA), Hirsi Ali (VVD), Örgü (VVD), Van der Vlies (SGP), Kant (SP), Dijksma (PvdA), Hessels (CDA), Sterk (CDA), Atsma (CDA), Van Bochove (CDA), Van Hijum (CDA), Van der Sande (VVD), Verbeet (PvdA), Arib (PvdA), Stuurman (PvdA), De Krom (VVD), Varela (LPF), Herben (LPF), Meijer (PvdA), Nijs (VVD), Halsema (GroenLinks), Kalsbeek (PvdA) en Vendrik (GroenLinks).

[2] Samenstelling:
Leden: Van der Vlies (SGP), Kalsbeek (PvdA), Buijs (CDA), Atsma (CDA), Arib (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Kant (SP), Blok (VVD), voorzitter, Smits (PvdA), Örgü (VVD), Verbeet (PvdA), Van Oerle-van der Horst (CDA), ondervoorzitter, Vergeer (SP), Vietsch (CDA), Joldersma (CDA), Varela (LPF), Van Heteren (PvdA), Smilde (CDA), Nawijn (LPF), Van Dijken (PvdA), Timmer (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Kraneveldt (LPF), Schippers (VVD), Omtzigt (CDA), Azough (GroenLinks), Koşer Kaya (D66) Van der Sande en (VVD).
Plv. leden: Rouvoet (ChristenUnie), Verdaas (PvdA), Ferrier (CDA), Çörüz (CDA), Blom (PvdA), Halsema (GroenLinks), Gerkens (SP), Veenendaal (VVD), Hamer (PvdA), Weekers (VVD), Tjon-A-Ten (PvdA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Ormel (CDA), Koomen (CDA), Van As (LPF), Waalkens (PvdA), Mosterd (CDA), Bussemaker (PvdA), Heemskerk (PvdA), Oplaat (VVD), Hermans (LPF), Hirsi Ali (VVD), Eski (CDA), Van Gent (GroenLinks), Bakker (D66) en Nijs (VVD).

KST95376
0506tkkst27728-89
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2006

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA) steunt de koers van de minister in de notitie «Vernieuwing zorgstructuren in het funderend onderwijs» omdat daarin niet de structuur maar het kind centraal wordt gesteld. Het gebruik van pilots tijdens het traject van de wetswijziging biedt de kans om gedurende dit traject al gebruik te maken van ervaringen uit de praktijk. Pilots zijn voor de Kamer hard nodig om invloed te kunnen hebben op het wetgevingstraject.
Het is goed dat alle indicatietrajecten worden gestroomlijnd met behulp van landelijke criteria. Zij stelt voor de indicatie te laten verrichten door een commissie van onderzoek die is verbonden aan het schoolbestuur. Net als bij de uitvoering van de zorgplicht kan voor de indicatie worden samengewerkt met andere schoolbesturen. De Inspectie van het Onderwijs kan daarbij toezien op het hanteren van de juiste criteria.
Diagnostiek moet bepalen welke zorgbehoefte een kind heeft en hoe deze zorg het beste kan worden geleverd. Het zorgbudget wordt losgekoppeld van het schooltype waarin de leerling onderwijs volgt. Betekent dit dat men flink kan snijden in de gedetailleerde indicatiecriteria, die vooral zijn gericht op de clusterindelingen? Zullen de huidige leerlingen in het speciaal basisonderwijs (sbo) met de zwaardere problematiek straks ook worden geïndiceerd volgens landelijke criteria? Zo ja, welke indicatiegronden zullen dan worden toegevoegd aan de huidige criteria in de Wet op de expertisecentra (WEC)? Is het voorstel geen goede aanleiding voor een optimale afstemming tussen onderwijs en de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ), waarin de functiegerichte indicatiestelling enbekostiging sterk overeenkomen met die in het onderwijs in de toekomst?
Een goede borging van de expertise is belangrijk. De aanbodfinanciering moet gehandhaafd blijven, niet alleen voor de clusters 1 en 2, maar ook voor de kleine doelgroepen in cluster 3, zoals de meervoudig gehandicapten en de scholen voor epilepsie. Hoe gaat de minister dit regelen? Hoe ziet de minister de rol van de WEC-raad en Weer Samen Naar School Plus (WSNS+) tijdens en na het vernieuwingstraject? Zij hebben een aanjaagfunctie vervuld bij het oplossen van knelpunten.
Ouders moeten vanaf het begin worden betrokken bij het bepalen van de zorgvraag. Mevrouw Aasted Madsen steunt het voorstel tot de instelling van regionale steunpunten en een geschillencommissie. Zij stelt voor om in de geschillencommissie ook iemand zitting te laten nemen op voordracht van de ouders. Het is de vraag welke zaken kunnen worden voorgelegd aan deze geschillencommissie. Heeft deze commissie ook een rol bij onenigheid over de vraag of wel een zorgvraag aanwezig is? Scholen zouden jaarlijks het behandelingsplan en de geboekte vooruitgang moeten bespreken met de ouders en de oudere leerlingen. De scholen leggen dan inhoudelijke verantwoording af over de geleverde zorg. Wat vindt de minister hiervan?
De minister heeft in een interview in het Algemeen Dagblad van 10 december 2005 gezegd dat onderzoek moet kunnen plaatsvinden zonder toestemming van de ouders wanneer deze medewerking aan onderzoek en verwijzing weigeren. Welke situaties en leerlingen had de minister daarbij voor ogen? Worden met de zorgplicht de problemen opgelost die ontstaan bij de overgang van primair naar voortgezet onderwijs? Kan het voorkomen dat een geïndiceerde leerling met een zorgarrangement op de basisschool noodgedwongen naar een school voor voortgezet speciaal onderwijs (vso) moet, omdat het voortgezet onderwijs het niet aandurft? Zal de zorgplicht geen schaalvergrotend effect hebben? Dat zou mevrouw Aasted Madsen namelijk ongewenst vinden.
Het kind moet het best mogelijke aanbod krijgen, zo dicht mogelijk bij huis. De minister heeft Gewoon Anders in Almere genoemd als positief voorbeeld, maar ook daar reizen kinderen voor speciaal onderwijs vaak tot

buiten de regio. Hoe kan de minister waarborgen dat de bereidheid van gemeenten om voor vervoer te zorgen niet bepalend wordt voor de schoolkeuze? Hoe gaat de minister om met de consequenties voor de gemeenten op het terrein van de huisvesting en hoe kan zij ervoor zorgen dat nieuwe concepten die het voor leerlingen beter maken, in de praktijk fysiek kunnen worden gerealiseerd? Ziet de minister ook mogelijkheden om de financiële problemen op te lossen voor de kleine gemeenten met grote regionale scholen?
Mevrouw Aasted Madsen is blij met de inhoud van de brief over de splitsing van speciaal onderwijs (so) en vso. Zij neemt aan dat de minister het benodigde geld hiervoor ook na 1 augustus 2007 zal weten te vinden.

Mevrouw **Eijsink** (PvdA) stelt dat zij er nog niet uit is hoe de zorgplicht vorm moet worden gegeven. De onderwijsorganisaties geven nog veel uitwerkingspunten aan en de minister heeft een uitwerkingsagenda genoemd met een kader-, veld- en ouderlijn. Bestaat er voldoende draagvlak en zijn ouders, leerkrachten, managers en schoolbesturen voldoende in staat om de zorgplicht lokaal of regionaal waar te maken? Bestaan er voldoende checks en balances? Is er voldoende vertrouwen bij de genoemde partijen? Welke verwachting heeft de minister van de veldlijn en hoe zal zij de Kamer rapporteren over de resultaten?
Is zorgplichtbepaling nodig? Daarbij is de vraag van belang of een stelselwijziging nodig is, met eventueel een andere bekostiging, indicering en verdwijnen van de WEC. Of moet er juist sprake zijn van een stelselmatige wijziging, waarbij veldontwikkelingen andere mogelijkheden geven? Mevrouw Eijsink vraagt om een pilot waarbij men knelpunten probeert op te lossen en conclusies trekt over de noodzaak van zorgplichtbepaling.
Is zorgplichtbepaling adequaat en bijvoorbeeld in overeenstemming met belangrijke uitgangspunten van het stelsel en van de inrichting en organisatie van de leerlingenzorg? Mevrouw Eijsink pleit voor een pilot waarbij grote schoolbesturen en eenpitters van verschillende denominaties van scholen voor primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en WEC-scholen elkaar vinden in een gemeenschappelijke opvatting over passend onderwijs voor elk kind. Heeft de minister zo'n pilot in voorbereiding?
Zijn bij de zorgplichtbepaling adequate checks en balances aanwezig ter bescherming van individuele posities in de school en de omgeving? Mevrouw Eijsink pleit voor diverse pilots waarin de checks en balances met betrekking tot de wensen van de ouders, de mogelijkheden van leraren, de uitvoerbaarheid voor het management en de sturingsmogelijkheden van het gezag worden uitgewerkt. Hoe gaat de minister de zwakten van het systeem in kaart brengen? Zijn bij de zorgplichtbepaling checks en balances aanwezig ten behoeve van de handhaving? In de pilots moet aandacht worden geschonken aan vormen van verantwoording. Welke ingrepen staan de minister voor ogen bij falen van een school of samenwerkingsverband? Is de zorgplichtbepaling in balans met eisen voortvloeiend uit overheidstoezicht? Welke eisen stelt de minister aan ontwikkelingen in het veld en aan scholen die aan de slag zijn of willen? Hoe gedifferentieerd mag een en ander zijn qua bekostiging, loket, territorium en omvang?
Hoe doelmatig is de operatie? Is er voor iedere leerling een passend traject en binnen welke marges vallen de garanties? Hoe zal dit bijvoorbeeld gaan in samenwerking met de jeugdzorg? Hoe komt Operatie Jong uit de 800 gesprekken met het veld? Kan de operatie budgettair neutraal plaatsvinden? Het verzoek om 620 mln. dat de Vereniging van Openbare en Algemeen Toegankelijke Scholen (VOS/ABB) heeft onderbouwd, komt bij mevrouw Eijsink over als samenhangend met een zorgplichtbepaling. Het fundament van cluster 4 is zwak en er blijkt sprake te zijn van een groei van het aantal leerlingen. Zij vraagt daarom om een pilot die duidelijk moet maken welke investeringen wel of niet nodig zijn. Daartoe

verwijst zij naar een rapport van de Algemene Rekenkamer van januari 2005, waarin staat dat in het primair onderwijs een extra investering nodig is in verband met WSNS.
Bij de beoordeling van de resultaten van veldlijn en pilots vraagt zij aandacht voor de verantwoording aan ouders, plaatsingsgarantie voor alle kinderen, voorkomen dat besturen alles op zijn beloop laten, laagdrempeligheid, een eenvoudige bekostigingssystematiek en voorkomen van onnodige bureaucratie. Voor de indicatiestelling moet er een systeem in de school zelf zijn. De personen die de indicatie stellen, moeten de kinderen ontmoeten.
Hoe zorgt de minister dat Gedragswerk geen solitair project wordt, maar wordt geïntegreerd met Herstart, Op de rails, de 1000 extra zmok-plaatsen en de rebound? Kan in het onderzoek naar de groei van cluster 4 extra aandacht worden geschonken aan de samenhang tussen verwijzing uit de eerste jaren van het vmbo, de hoge deelname aan het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) en het praktijkonderwijs (PrO) en de vele voortijdige schoolverlaters? Hoe ziet de minister havo/vwo in verband met cluster 4? De leerlingen die nu wachten op een plek op havo/vwo mogen niet thuis komen zitten.

De heer **Balemans** (VVD) acht het belangrijk dat er voor ouders één loket komt. Dit maakt een stelselwijziging in de zorgstructuren nodig. Hoe garandeert de minister daarbij de toegankelijkheid en de kwaliteit van de zeer gespecialiseerde zorg? Er gaan meer kinderen naar het reguliere onderwijs, maar kinderen die nu gebaat zijn bij klassen van drie tot vijf leerlingen of een-op-eenbegeleiding, kunnen daar wellicht niet altijd worden geplaatst. Bestaat daardoor het risico dat voor hen de voorzieningen minder worden of op grotere afstand van hun woonhuis komen? Door de verschuiving van expertise van centraal naar regionaal en lokaal niveau bestaat wellicht het risico van versnippering en verlies van kennis. Wat is hierop de visie van de minister? Bij de verschuiving van centraal naar decentraal zijn mogelijk meer experts nodig, dichter bij de school. Bovendien wordt meer kennis vereist van docenten in het reguliere onderwijs. Beide zaken vereisen opleiding. Zal dit lukken binnen vijf jaar, verloopt dit gefaseerd en wat zijn de financiële consequenties? Het is te gemakkelijk om te zeggen dat dit budgettair neutraal kan. Daarbij komt dat een grote stijging heeft plaatsgevonden in cluster 4.
De zorgplicht van scholen betekent ook een zorgrecht voor ouders. Als scholen de zorg niet kunnen bieden, hebben zij de plicht een oplossing te zoeken bij andere scholen. Wat gebeurt er als die andere school zegt geen oplossing te hebben? Geeft de geschillencommissie in zo'n situatie een bindend advies? Wat doet men met ouders die niet naar die andere school willen? Kortom, bij wie ligt het primaat van de keuze?
Worden de huidige geschillencommissies samengevoegd of komen de geschillen aan de orde bij de diverse bestaande commissies? De Inspectie van het Onderwijs krijgt meer taken, maar kan zij deze taken aan en krijgt zij meer personeel? Welke sancties wil de minister opleggen als de zorgplicht niet wordt uitgevoerd? Gaat het geld van VWS voor de leerlinggebonden financiering (LGF) en persoonsgebonden budget (pgb) weer naar onderwijs?

Mevrouw **Lambrechts** (D66) ziet genoeg redenen om te zoeken naar een eenvoudiger en toekomstbestendiger zorgstelsel. Of dit de oplossing is, moet nog worden verkend. Het proces is echter al gaande, dus is het de vraag of dit debat nog zin heeft. Ook het huidige zorgstelsel functioneert op dit moment redelijk, waardoor er ook iets te verliezen is. Er bestaan immers heel goede vormen van samenwerking. Een stelselherziening zal bovendien jarenlang energie en tijd opeisen, wat ten koste kan gaan van de bestaande zorg.

Zij verzoekt de minister om vanaf het begin in de plannen mee te nemen dat tegenover de zorgplicht een zorgrecht moet staan. Behoud van expertise en van so-scholen is nodig, omdat veel kinderen hier baat bij hebben. Die infrastructuur mag niet verdwijnen of verzwakken, hoewel dit niet betekent dat elke individuele school moet blijven bestaan. Kan de minister verder verzekeren dat de zelfstandige bekostiging van de so-scholen overeind blijft? Bekostiging via het regulier onderwijs maakt het immers financieel aantrekkelijk om kinderen niet de zorg te bieden die zij nodig hebben. Vanwege de grote groei van het aantal zorgleerlingen verwacht mevrouw Lambrechts geen budgettair neutrale uitvoering. Met een openeindfinanciering kan worden waargemaakt dat geen kind meer thuis zal zitten. Waarop is de verwachting gebaseerd dat er geen thuiszitters zullen zijn? Hoe zal de indicatie plaatsvinden?
Eén loket alleen is niet de oplossing, want ook daarachter moeten de schotten verdwijnen. Wat verandert er als voor de lichtere vormen de budgetfinanciering overeind blijft? Mevrouw Lambrechts meende dat er ook bij de indicatiestelling sprake zou zijn van een integraal aanbod. Hoe zal het continuüm van zorg eruit gaan zien met WSNS, LGF, AWBZ, et cetera? Wie wordt hiervoor verantwoordelijk? Het bestuur van de reguliere school heeft nauwelijks met dit type zorg te maken gehad en heeft de minste expertise.
In de veldverkenningen is er veel te weinig aandacht voor de uitvoeringsaspecten. Deze moeten vanaf het begin worden meegenomen.
Mevrouw Lambrechts wijst niet af wat voorligt, maar benadrukt het bestaan van veel open einden. Zij bepleit een serieuze veldverkenning, waarbij aan leerkrachten wordt gevraagd wat zij nu aan ondersteuning missen en hoe dit probleem kan worden opgelost. De resultaten van de veldverkenning moeten aan de Kamer worden gemeld, zodat die kan beoordelen of het traject uitvoerbaar is en zal leiden tot meer zorg voor de kinderen.

Mevrouw **Vergeer** (SP) vindt het uitstekend om zoveel mogelijk kinderen met een beperking in het regulier onderwijs op te vangen. Het is echter de vraag wat haalbaar is. Op dit moment kan het in een kleine groep met een begeleider, in een aangepast gebouw, met aangepaste leermiddelen en met behulp van goed opgeleide en ervaren docenten. Zal de minister daarvoor ook in de toekomst zorgen? Onder andere de Algemene Rekenkamer heeft laten zien dat inclusief onderwijs een uitgebreide slagboomdiagnostiek kent, maar dat er onvoldoende tijd en mankracht is voor de behandelingsdiagnostiek en de behandelplannen. Zal de nieuwe zorgplicht dit verbeteren? De dagelijkse verantwoordelijkheid voor de zorg ligt bij de docenten. Die moeten in staat zijn de gevraagde zorg te verlenen.
Is het vanzelfsprekend dat het recht op leerlingenzorg ook betekent dat de financiering gewaarborgd is? Betekent «het kind centraal» bij de indicatiestelling dat de indicatie een diagnose is waaruit een behandelplan voortkomt en waarna wordt bepaald hoeveel geld daarvoor nodig is? Wat zijn de oorzaken dat kinderen op dit moment tussen wal en schip vallen? Kan een school een leerling legitiem weigeren vanwege financiële beperkingen, of zal het ministerie dan het nodige geld leveren? Als alle reguliere scholen in een samenwerkingsverband de vraag niet aankunnen, wordt dan een kind bij het speciaal onderwijs ondergebracht, terwijl het met meer geld wel op een reguliere school zou kunnen blijven?
In hoeverre kunnen scholen een geëigend onderwijsarrangement aanbieden binnen de huidige kaders van de WSNS en het rugzakje? In hoeverre is dus sprake van een stelselwijziging? Wordt in de huidige lumpsumoperatie rekening gehouden met andere normen voor gebouwen? Mogelijk zullen sommige scholen er heel goed in worden om zorgleerlingen op te vangen, maar dit brengt het risico van segregatie met zich mee omdat ouders vluchten naar scholen met minder zorgleerlingen. Heeft de minister nagedacht over het voorkomen daarvan?

Zal de bekostiging geoormerkt zijn, en zo ja, per kind of per groep? Als oormerken per kind aan de orde is, is een klas kinderen geen groep meer. Vindt de minister dit net als mevrouw Vergeer onwenselijk? Zijn de besturen in staat om te zorgen voor individuele zorgarrangementen? Kan de aanwezigheid van ouders in het schoolbestuur niet leiden tot belangenverstrengeling of belangentegenstelling? Het is verder mogelijk dat ouders niet instemmen met het aanbod en dat scholen niet alles kunnen bieden. Wat mogen scholen als ouders niet willen meewerken, bijvoorbeeld aan een onderzoek?
Het is belangrijk dat gemeenten zorgen voor adequaat leerlingenvervoer. Wordt in de nieuwe zorgstructuur de koppeling tussen jeugdzorg en AWBZ goed geregeld? Mevrouw Vergeer concludeert dat het van belang is dat de uitvoering mogelijk wordt gemaakt en in pilots wordt getoetst. Pas daarna kan men een verplichting opleggen. Zij benadrukt het belang van de resultaten van de eerste serie experimenten vóór de stemming over het wetsvoorstel. Zij vraagt de minister aan te geven welke experimenten zullen plaatsvinden voordat de Kamer over het wetsvoorstel zal stemmen.
Mevrouw Vergeer stemt er niet mee in dat de minister bij de begroting van 2007 het budget voor de verkleining van de groepen van zeer moeilijk lerende kinderen (zmlk) wil weghalen bij het speciaal onderwijs. Omdat het een eenmalige uitgave is, verzoekt zij dit op te lossen met een incidentele uitgave.

Mevrouw **Kraneveldt** (LPF) is het eens met de analyse van knelpunten, maar niet met de voorgestelde oplossing. Waarom heeft de minister gekozen voor deze nieuwe richting in plaats van verbetering van het bestaande systeem? Mevrouw Kraneveldt zou graag beide scenario's hebben vergeleken. Zij trekt een vergelijking met de WMO, waarbij cliënten afhankelijk worden van wat gemeenten bieden. Bij de uitwerking van het voorstel gaat het om een balans tussen enerzijds de autonomie van scholen om zorg op maat te leveren, en anderzijds de historisch gegroeide, individueel opeisbare rechten van ouders op zorg voor hun kinderen. Zorgplicht lijkt een oplossing, maar de crux is hoe ver men gaat in het definiëren van die zorgplicht. Welke aanvullende voorschriften en randvoorwaarden gaat men wettelijk inbouwen? Komen er doorwrochte prestatievelden waaraan een zorgarrangement of -aanbod moet voldoen? Welke criteria zullen de Inspectie van het Onderwijs of de geschillencommissie hanteren? Welke resultaten moeten worden behaald? Zullen ook eisen worden gesteld aan de inhoud van het aangeboden onderwijsarrangement, en zo ja, welke? Wat wordt individueel opeisbaar voor een ouder? Volgens de minister komt er geen absoluut toelatingsrecht bij de school van aanmelding, maar wel een plaatsingsgarantie voor het kind. Krijgt het kind dan ook de plek die de ouders willen, met de zorg die zij willen, of zijn zij aan het samenwerkingsverband overgeleverd? Als er een geschil is, welke illusie heeft de minister dan dat geen wachtlijsten zullen ontstaan? Zal de minister de garantie geven dat geen enkel kind ooit thuis zal zitten?
Mevrouw Kraneveldt deelt de zorg dat bij de speciale scholen die straks voor de wet regulier heten, veel expertise verloren zal gaan. De minister heeft het een randvoorwaarde genoemd dat het stelsel in financieel opzicht beheersbaar blijft en geen extra geld kost. Het onderwijsveld moet echter een enorme omslag maken en er is geen behoorlijke prognose van een eventuele stijging van het aantal zorgleerlingen. Hoe hoog wordt het basiszorgbudget, gebaseerd op het totaal aantal ingeschreven leerlingen? Is dat genoeg om de groep met relatief lichte problemen op te vangen? Wat worden de budgetten voor de zwaardere groepen? De beoogde financiële gevolgen van het scenario van de minister zijn niet te overzien. Zullen gelden worden geoormerkt? Gaat het geld op in de lumpsum en

kan het aan iets anders worden uitgegeven? Wat zijn daarvan de gevolgen voor ouders en kinderen?
Volgens een onderzoek van een van de onderwijsbonden is het draagvlak voor deze operatie onder leerkrachten niet bijzonder groot. Er zijn veel knelpunten geconstateerd. Wat zijn de gevolgen voor leerkrachten en voor de inhoudelijke programma's van de lerarenopleidingen? Zal dit scenario negatieve gevolgen hebben voor de aantrekkelijkheid van de pabo-opleidingen?
Mevrouw Kraneveldt is tegen een gefaseerde invoering. Immers, hoe staat het dan met de rechtsongelijkheid en de helderheid voor de ouders? Krijgen samenwerkingsverbanden of individuele scholen een ontheffing van de oude wettelijke verplichtingen? De minister heeft geschreven dat alle bestaande vormen van samenwerking moeten blijven bestaan. Een nieuw samenwerkingsverband dat ontheffing aanvraagt, is echter niet per definitie hetzelfde als een oud verband dat blijft bestaan. Wat zijn dan de gevolgen voor het bestaande verband? Voor welke onderdelen van de wet gaat de opting-out gelden?
De minister heeft in haar notitie onder andere de volgende knelpunten genoemd: onduidelijke en ingewikkelde verantwoordelijkheidsverdeling, bureaucratie rond de indicatiestelling, overgang po naar vo en botsing tussen ouders en school over het toelatingsbeleid. Onduidelijk is echter waarom het nieuwe systeem deze knelpunten beter zou oplossen dan goede aanpassingen van het huidige systeem zouden doen. Mevrouw Kraneveldt is niet tegen verkenningen en pilots, maar wil niet dat die alleen maar dienstig zijn aan de eindbestemming die voor de minister al vastligt. Zij wil de garantie dat nog sprake is van een open einde. De Kamer moet later kunnen besluiten over stoppen of doorgaan, en in het laatste geval over de richting.

De heer **Slob** (ChristenUnie) steunt de doelstelling van de voorgestelde vernieuwing van de zorgstructuur. Wel zal het voorstel bij veel betrokkenen en vooral de scholen een flinke cultuuromslag vereisen. Hij verzoekt daarom de voorgestelde vijf jaar voor de invoering niet al te strikt te hanteren en om de uitkomsten van de uitwerkingsnotitie te gebruiken voor het definitief vaststellen van de datum van algemene inwerkingtreding.
Als men zo stevig wil investeren in de opvang van leerlingen die extra zorg nodig hebben, moet men niet op voorhand tot budgettaire neutraliteit besluiten. Hij vraagt aandacht voor de scholen die vanuit zichzelf, soms vanwege hun omvang, wat minder goed in staat zullen zijn de zorgplicht uit te voeren. In de verdere uitwerking moet het eigen beleid van scholen worden meegenomen bij toelating, ook in verband met hun identiteit.
De rechten van de ouders moeten zoveel mogelijk worden gewaarborgd. Het is de opdracht van de minister om de onrust onder de oudervereinigingen zoveel mogelijk weg te nemen. Ouders moeten geen partij tegenover de school maar een partner van de school zijn. Een geschillenregeling en regionale steunpunten zijn daarbij niet voldoende en zullen leiden tot een juridificering van de verhoudingen. Wil de minister regelen dat een school gemotiveerd aangeeft waarom een leerling niet op die school terecht kan als wordt gezocht naar opvang elders? Wil de minister voorts regelen dat ouders hun kind maar op één school kunnen aanmelden?
Het draagvlak onder personeel en vooral onder leerkrachten is zeer belangrijk. Verder moet worden geïnvesteerd in de professionaliteit van leerkrachten. Dit zal niet zonder financiële impulsen kunnen en heeft consequenties voor de lerarenopleidingen. Niet iedere leerkracht hoeft over deskundigheid voor alle soorten handicaps te beschikken, maar deze specialiteit moet wel binnen de school aanwezig zijn of binnengehaald kunnen worden.

Er is onrust ontstaan doordat de minister heeft geschreven dat het wettelijke onderscheid tussen regulier en speciaal onderwijs zal verdwijnen. De minister zou daarom duidelijk moeten uitspreken dat de expertise zal worden behouden en hoe zij dit voor zich ziet. De heer Slob wacht de uitwerking van één indicatiesysteem af en sluit niet uit dat de minister met verschillende opties zal komen waaruit de Kamer kan kiezen. Toezicht en controle moeten gewaarborgd kunnen worden. Ook de Inspectie van het Onderwijs zal daarvoor de mensen en mogelijkheden moeten krijgen.
Over de basiszorgbudgetten zegt de heer Slob dat men inderdaad niet alles moet willen indiceren, maar dat het geld niet bij scholen op de grote hoop mag verdwijnen. Wellicht moet de Inspectie van het Onderwijs hierop toezien. Ook de positie van de gemeenten moet worden meegenomen. Zij hebben een taak bij leerlingenvervoer en huisvesting en deze taak moet gewaarborgd zijn. Operatie Jong moet beter worden meegenomen in het vervolgtraject.
De verlaging van de n-factor is nog niet goed geregeld. De heer Slob kan zich vinden in de afspraken die hierover met de WEC-raad zijn gemaakt. Deze zaken moeten in de begroting van 2007 verder worden geregeld. De ministeriële regeling moet op korte termijn worden verzonden. De VNG heeft gemeld dat geen geld voor huisvesting is geregeld. Het is te hopen dat dit probleem zal worden opgelost.

De heer **Jungbluth** (GroenLinks) stelt dat zeer nauwkeurig moet worden beschreven wat van de schoolbesturen wordt verwacht in het kader van de zorgplicht. Leerlingen die in het reguliere onderwijs niet terecht kunnen, moeten een geschikt aanbod krijgen, bij voorkeur zo dicht mogelijk bij andere leerlingen. De ervaring leert echter dat deze opdracht in het veld op allerlei manieren wordt geherdefinieerd. Mensen die betrokken waren bij WSNS hebben gemeld dat op een aantal plaatsen zeer veelbelovende projecten tot stand komen. Wil de minister meer vrijheid creëren om bijvoorbeeld met pilots te kunnen starten?
Het is niet goed voorspelbaar wat de schoolbesturen zullen doen met de zorgplicht. Zullen zij binnen de eigen scholen specialisaties aanwijzen en eventueel contracten sluiten met andere scholen? Wie checkt of hun aanbod voldoet aan het streven? De Inspectie van het Onderwijs zal dit alleen doen als er sprake is van een nauwkeurige omschrijving. Kan worden omschreven, bijvoorbeeld aan de hand van goede voorbeelden in het kader van WSNS, wat de meest adequate aanpak is voor kinderen met een bepaalde indicatie en kan worden gecheckt of die ook is aangeboden?
De heer Jungbluth vraagt aandacht voor de relatie tussen zorgbreedte en onderwijsachterstanden. Onderwijsachterstandenbeleid is beleid voor sociale mobiliteit. Onlangs is dit beleid ondergebracht bij WSNS+ en vervolgens is het project van onderwijskansenbeleid ter ziele gegaan. Er zal daardoor straks geen aparte sturing meer zijn op het onderwijsachterstandenbeleid. De Kamer moet zich bezinnen over de vraag of dit buiten de zorgplicht apart aandacht moet krijgen.

Antwoord van de minister

De **minister** legt uit dat door de zorgplicht voor de scholen de ruimte ontstaat om de wettelijk toegedeelde verantwoordelijkheden in te vullen. Daarbij hoort een kader op grond waarvan het toezichtskader van de Inspectie van het Onderwijs gestalte moet krijgen. De hoofdlijnen voor de kaders, geschetst in de notitie en de uitwerkingsagenda, moeten worden uitgewerkt. Het antwoord op een aantal van de door de commissie gestelde vragen zal de komende maanden samen met de betreffende organisaties worden uitgewerkt. Het gaat erom welke verantwoordelijkheden de scholen zullen krijgen, welke rechten de ouders zullen krijgen, hoe de bekostiging zal plaatsvinden in relatie tot de indicatiestelling en hoe de verantwoording en het toezicht zal gestalte zullen krijgen.

De invoering van de nieuwe systematiek zal vijf jaar na inwerkingtreding van de wet plaatsvinden. De minister zoekt naar mogelijkheden om scholen en regio's die de zorgplicht waar kunnen maken, eerder te laten overstappen. De ervaringen daarbij kunnen als voorbeeld dienen voor anderen. Om laksheid te voorkomen moet een termijn worden gesteld.
In de periode februari-juni 2006 vindt het uitwerkingsoverleg met het veld plaats, wat zal resulteren in een uitwerkingsnotitie. In juni 2006 zal deze notitie via de ministerraad worden voorzien van een beleidsreactie. Na de zomer van 2006 kan deze reactie worden besproken in de Kamer. Dat is het eerste beslismoment, waarop wordt beslist over de start van het wetgevingstraject en de voorbereiding van de experimenten. In het najaar van 2006 kan vervolgens het wetgevingstraject starten en kunnen ook experimenten en pilots worden voorbereid. Deze experimenten en pilots starten in 2007 en 2008, parallel aan de afronding van het wetgevingstraject. De wetgeving kan dan in augustus 2008 in werking treden, met de mogelijkheid van opting-out. Vanaf het moment van inwerkingtreding, kan men vijf jaar lang uit het huidige systeem stappen of erin blijven. Daarna geldt de wet voor iedereen. Die jaren zijn nodig in verband met een tweede serie pilots. Aan het SCO-Kohnstamm Instituut is gevraagd om een analytische evaluatie van de voorliggende voorstellen. De resultaten verwacht de minister vóór de zomer.
Het tweede beslismoment doet zich voor als het wetsvoorstel aan de orde komt. In de tussentijd zal de minister de Kamer informeren over het verloop van de experimenten. Tegelijkertijd loopt de beantwoording van de vragen over het budgettaire kader.
Welke experimenten zullen plaatsvinden voor de Kamer over het wetsontwerp stemt, kan de minister nog niet zeggen. Zij zal uitzoeken onder welke condities de experimenten zullen plaatsvinden en de Kamer hierover in het najaar informeren. Tijdens het wetgevingstraject, in het schooljaar 2007–2008, kunnen de resultaten van de experimenten uit diezelfde periode worden gebruikt.
In het uitwerkingstraject is voldoende ruimte om de vormgeving van de zorgplicht van onderop tot stand te laten komen. Het resultaat moet een voorstel zijn voor een systeem waarin sprake is van een evenwicht tussen de ruimte voor de scholen, de betrokkenheid van de ouders en de verantwoordelijkheden van het Rijk, inclusief een goed toezichtskader.
Op grond van deze zorgplicht moeten de samenwerkende besturen voor alle leerlingen een passend onderwijsarrangement ontwikkelen. Dit betekent een sluitende verantwoordelijkheid vanaf de eerste aanmelding. Er is ruimte voor diversiteit en men moet rekening houden met regionale verschillen. De zorgplicht is niet onbegrensd, want de school van aanmelding hoeft niet alles te leveren wat wordt gewenst, maar moet wel rekening houden met de wensen van ouders en de mogelijkheden van de leerling. Als dat niet op de eigen school mogelijk is, dan moet het op een school in de buurt gebeuren.
De minister benadrukt dat zij er niet op uit is het speciaal onderwijs op te heffen en alle leerlingen te integreren. Dit zou onrecht doen aan de desbetreffende leerlingen. Bovendien is de expertise hard nodig voor de zorgleerlingen op reguliere scholen.
Het centraal vastleggen van wat wel en niet kan, zou leiden tot een nieuw landelijk stelsel waarin alles wordt vastgelegd, en dat is niet de bedoeling. Vragen met betrekking tot de eisen die aan de zorgplicht gesteld worden, zullen in het uitwerkingstraject aan de orde komen. Dat moet leiden tot de genoemde kaders. Uitgangspunt is het bieden van ruimte, niet een blauwdruk. De veldlijn biedt de mogelijkheid om van onderop tot de benodigde concretisering te komen. Verder wordt een interactieve website ontwikkeld waarop betrokkenen hun bijdragen kunnen leveren. Het gaat om adequate checks en balances en de bescherming van de individuele posities. Ook dit punt zal worden meegenomen in het uitwerkingstraject.
Flexibele arrangement blijven mogelijk. Sommige scholen vragen of zij nu

al mogen overstappen op de zorgplicht, maar daarvoor moeten eerst zaken nader worden uitgewerkt. De minister hoopt dat het enthousiasme blijft en dat de scholen bij de uitwerking zullen aangeven waar mogelijkheden en kansen liggen.
De zorgplicht moet gepaard gaan met duidelijkheid over zorgrecht. Zorgplicht betekent niet dat men alles aan het veld kan overlaten. De overheid moet zorgen voor de wetgeving en de kaders waardoor scholen de zorgplicht kunnen invullen.
Het is zeker mogelijk dat er speciale klassen blijven. Daarmee zijn positieve ervaringen opgedaan, onder andere in Almere. Het is echter geen verplichting.
De vergelijking met de WMO gaat maar heel gedeeltelijk op. De positie van de ouders wordt sterker via toezicht van de Inspectie van het Onderwijs en een geschillenregeling. Ook ouderorganisaties kunnen in het uitwerkingstraject bewaken dat de problemen van de WMO niet in deze wetgeving sluipen.
Wat betreft de verantwoordelijkheid voor het continuüm heeft de school waar de leerling is aangemeld de verantwoordelijkheid om een passend onderwijsarrangement aan te bieden. Dat kan op de school zelf of elders worden gerealiseerd. Op een vraag van mevrouw Lambrechts of een ander model ter sprake is geweest dan dat waarin de verantwoordelijkheid voor het continuüm van zorg bij de schoolbesturen ligt, antwoordt de minister dat dit continuüm op verschillende manieren kan worden ingevuld. Daarvoor dient de uitwerkperiode. De samenwerking tussen AWBZ en Jeugdzorg loopt via de Operatie Jong. Daardoor is er ook een continuüm in de omvang. Over de afstemming met jeugdzorg en de AWBZ verwacht de minister voorstellen in verband met de huidige pilots in het kader van de Operatie Jong.
Alle schoolbesturen zullen voor een goede invulling van de zorgplicht moeten samenwerken met andere besturen. Veel eenpitters in het vso en so hebben expertise waarvan besturen uit het reguliere onderwijs graag gebruik zullen maken. Bij de uitwerking zal de minister aandacht besteden aan de positie van de eenpitters. Zij zal het platform eenpitters hierbij betrekken. Ook nu moeten kinderen vaak lang reizen. De minister hoopt dat voor een groot deel van deze kinderen een andere oplossing kan worden gevonden. Voor sommige kinderen is zeer specialistische zorg nodig die niet in elke regio voorhanden is. Toch moet voor hen een oplossing worden gevonden.
De scholen moeten binnen de vastgestelde kaders invulling geven aan de zorgplicht. Ouders kunnen daarover meepraten en ook de Inspectie van het Onderwijs krijgt hierin een functie. Twee systemen naast elkaar zal niet tot rechtsongelijkheid leiden, want in het hele land zal dezelfde zorgplicht gelden. Ook nu bestaan er lokale en regionale verschillen en dat zal zo blijven. Opting-out zal wettelijk worden geregeld, waardoor men ervoor kan waken dat inpassing zorgvuldig plaatsvindt. Men kan uitstappen uit de vormgeving, maar niet uit de zorgplicht zelf. Een aantal regio's is inderdaad verder, anderen vragen zich af waarom veranderingen nodig zijn en soms leunt men ook achterover. Door de verschillende mogelijkheden om in te stappen kan men aan uiteenlopende situaties tegemoet komen. Ook kan men van ervaringen van anderen leren.
De minister verwacht niet dat kinderen thuis komen te zitten, omdat de school waarop het kind wordt aangemeld de plicht en de mogelijkheid heeft om een passend aanbod te vinden. Op dit moment kan men door de dichte regelgeving niet van het ene naar het andere aanbod overstappen. Ook de huidige teldatum van 1 oktober leidt tot moeilijkheden die straks zijn opgelost.
In antwoord op vragen over de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs zegt de minister dat ook bij het wisselen van school de zorgplicht geldt. Als een kind wordt aangemeld bij een reguliere school voor voortgezet onderwijs, heeft die school de verantwoordelijkheid om

een passend aanbod te creëren. Men kan een kind inderdaad maar op één school binnen een samenwerkingsverband aanmelden. Expertise moet behouden blijven en het is goed om deze te verspreiden. Beide zaken zullen in de uitwerking aan de orde komen. De minister heeft de WEC-raad gevraagd om een voorstel voor ontwikkeling en verspreiding van expertise door de scholen voor speciaal onderwijs.
In antwoord op vragen van de heer Balemans over het verdwijnen van zeer gespecialiseerde zorg, benadrukt de minister dat keuzevrijheid het uitgangspunt is. Nu kiezen veel ouders voor het speciaal onderwijs en zij verwacht dat dit niet sterk zal veranderen. Wel zal de organisatie van de ambulante begeleiding verbeterd moeten worden. De specialistische expertise moet ook op grotere afstand beschikbaar blijven. Op dit moment zijn er problemen in verband met de reistijd. Dit zal de minister in de uitwerking meenemen.
Het is niet nodig dat alle leerkrachten op alle scholen over de expertise voor alle onderwijsbehoeften beschikken. Hoewel de leerlinggebonden financiering een grote stimulans heeft gegeven aan de ontwikkeling van expertise, is scholing van het personeel nodig. De scholing moet worden aangeboden binnen de cao-afspraken. Er wordt overlegd met de werkgevers en de vakorganisaties over een convenant professionalisering onderwijspersoneel. Daarvoor zijn in 2006 en 2007 middelen gereserveerd.
Op de vraag over de verzwaring van het werk van leerkrachten en de aantrekkelijkheid van de pabo-opleiding antwoordt de minister dat er kinderen blijven voor wie speciaal onderwijs nodig is. Zij verwacht niet dat de motivatie voor het volgen een pabo-opleiding zal verminderen. Wel is er een groeiende behoefte aan specialistische cursussen. Er ontstaat steeds meer enthousiasme om dat gedeeltelijk binnen of in aanvulling op de opleiding te doen, en er ontstaan vormen van nascholing. Veel studenten zullen de mogelijkheid tot verdieping zien als een verrijking.
De positie van de ouders zal versterkt worden via regionale ouderplatforms, steunpunten en een geschillenregeling. Inderdaad is het beter dat iemand namens de ouders in de geschillencommissie zit. De ouderorganisaties worden betrokken bij de uitwerking en er is de website waarop ook ouders kunnen meepraten over de versterking van de ouderpositie. De suggesties van een bindend advies van de geschillencommissie en de mogelijkheden tot bezwaar en beroep zullen worden meegenomen.
De minister wil naar één indicatiesystematiek voor het onderwijs. Voor geïndiceerde leerlingen blijft de openeindfinanciering bestaan, dus voor al deze leerlingen is er geld. Voorwaarde is dat de indicatiestelling onafhankelijk plaatsvindt op basis van landelijk vastgestelde criteria. Daarin past het voorstel van mevrouw Aasted Madsen niet. Er is immers geen sprake van onafhankelijkheid als men de indicatie laat verzorgen door een commissie van onderzoek verbonden aan het schoolbestuur. Het is niet logisch om bij één systematiek de huidige instanties te handhaven. De minister wil daarom toewerken naar één instantie. Men zal eenmaal diagnosticeren, waarbij de indicatiestelling voor de bekostiging en de behandelingsgerichte diagnostiek op elkaar zullen worden afgestemd. Het is voorstelbaar dat voor de indicaties een kamerstructuur wordt opgezet met verschillende specialisaties.
De bekostiging zal worden gekoppeld aan de betreffende leerlingen. De school die het onderwijs verzorgt, zal dus de extra middelen ontvangen. Deze herziening van het bekostigingssysteem is budgettair neutraal beoogd. Uitgangspunt is het behoud van de speciale expertise. De combinatie van openeindsystematiek en een gebudgetteerd systeem voor de lichtere vormen van leerlingenzorg blijft bestaan. Verandering zou namelijk betekenen dat men elke leerling zou moeten indiceren. Er is geen sprake van een verkapte bezuiniging. Het gaat de minister te ver om het budget voor de bekostiging van zorgleerlingen in het funderend onderwijs

met 40% te verhogen door er 600 mln. aan toe te voegen, zoals VOS/ABB heeft verzocht. Het is de verantwoordelijkheid van de VOS/ABB om tijdens het totale traject mee te praten.
De minister beaamt dat steeds meer kinderen uit het voormalige WSNS zich laten indiceren en in aanmerking komen voor de LGF. Een deel van de groei van cluster 4 is hierdoor te verklaren. Verder onderzoek hiernaar loopt en zodra de minister nadere gegevens heeft, zal zij hierop terugkomen.
Over de groepsgrootte heeft zij de Kamer naar aanleiding van de desbetreffende motie een brief gestuurd met drie oplossingsvarianten. Daarover heeft zij overlegd met de WEC-raad. Binnen de begroting is 2 mln. vrijgemaakt voor de aanvullende regeling vanaf augustus 2006. Er zijn voorbereidingen voor een wetswijziging gestart. Naast de inventarisatie van de behoeften om vso-afdelingen in te richten, zal zij dit meenemen in de begrotingsvoorbereiding voor 2007. Pas als het nodig is, komt de aanpassing van de bekostiging aan de orde. Haar inzet is ervoor te zorgen dat het niet nodig is. Over de extra behoefte aan huisvesting is afzonderlijk overlegd met de VNG en de WEC-raad. Binnenkort zal een gezamenlijk overleg plaatsvinden.
Centrale Financiën Instellingen (CFI) zal de volgende week starten met de uitvoering van de ministeriële regeling over de n-factor, zodat scholen deze maand extra formatie kunnen krijgen. De datum van 1 februari zal worden opgeschoven, zodat de scholen langer de tijd krijgen om hun formatie te verzilveren.
De VNG wordt betrokken in het uitwerkingsoverleg. Over de rol van de WEC-raad en WSNS+ in en na het vernieuwingstraject zegt de minister dat beide organisaties een eigen rol spelen. De WEC-raad zal vooral een rol spelen bij het borgen, uitbouwen en verspreiden van specifieke expertise. De doelstelling van WSNS+ is verbetering van de kwaliteit van de zorg in het regulier en speciaal basisonderwijs. Omdat WSNS+ afloopt, evenals andere trajecten op het gebied van kwaliteitsverbetering in het basisonderwijs, hebben deze organisaties een platform opgericht om plannen te ontwikkelen die de kwaliteitsontwikkeling en innovatie in de toekomst moeten borgen. De WEC-raad en de organisaties die WSNS+ in stand houden, bekleden een centrale positie in het uitwerkingstraject.
Als gevolg van het feit dat ouders soms weigeren aan de indicatiestelling mee te werken, bereidt de minister een wijziging van de WEC voor. Naar analogie van het voortgezet onderwijs zullen scholen de mogelijkheid krijgen een indicatie aan te vragen als ouders weigeren mee te werken. Voorwaarde is dat de zienswijze van de ouders wordt meegenomen in de aanvraag. Het gaat vooral om ouders die nalatig zijn. De consequenties voor de huisvesting en het leerlingenvervoer zullen vooral met de VNG worden besproken.
Op de vraag van mevrouw Eijsink over Gedragswerk antwoordt de minister dat zij niet een nieuw project zal inrichten, zoals zij heeft geschreven in de brief van november 2005. Het is de bedoeling dat Herstart participeert in Gedragswerk, zodat het geen solitair project zal worden. De groei van het LWOO en PrO en de problematiek rond havo en vwo zal worden meegenomen in verband met de groei van cluster 4.
De aansturing van het onderwijsachterstandsbeleid valt buiten het kader van dit debat.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Aasted Madsen-van Stiphout** (CDA) wil de relatie tussen cluster 3 en het kinderdagcentrum (KDC) meenemen in de onderhandelingen met staatssecretaris Ross-van Dorp. Dit moet gemixt kunnen worden, zodat bijvoorbeeld kinderen in de dagopvang van een AWBZ-instelling mogelijk halve dagen naar school kunnen. Er zal voor jongeren die vallen onder de Wet arbeidsongeschiktheid jonggehandicapten

(Wajong) overheveling plaatsvinden van SZW naar OCW. Wordt dat ook meegenomen, zodat een totaalpakket ontstaat van leerplichtigen tot zij instromen op de arbeidsmarkt?

Mevrouw **Eijsink** (PvdA) kan het nog niet eens of oneens zijn met de voorstellen. Het is goed dat er pilots komen. De indicatiestelling moet dichtbij de scholen plaatsvinden, maar er moeten wel waarborgen zijn. Zij vraagt aandacht voor de kinderen die op dit moment op wachtlijsten staan, onder wie de kinderen in cluster 4 die havo/vwo verdienen. Deze kinderen kunnen niet wachten tot er iets anders is gekomen. Zij pleit voor snelle invoering van initiatieven als het havo-plus project in Assen.
Ook vraagt mevrouw Eijsink aandacht voor de grote problemen met het leerlingenvervoer door de criteria die gemeenten hanteren voor de afstand tot de school. Diverse onderwijsorganisaties hebben laten weten dat er meer geld nodig is. Er moet aandacht aan hun wensen worden besteed.

De heer **Balemans** (VVD) herinnert aan zijn vraag over de Inspectie en de sancties. Komt dit punt wellicht aan de orde bij de bespreking van het rapport van de Onderwijsraad? Worden bij de verandering van de indicatiestelling ook pgb, LGF en VWS betrokken?

Mevrouw **Lambrechts** (D66) stemt in met het verkennen van de koers. Uit de veldverkenningen moet blijken of het voorstel wenselijk en haalbaar is en of het veld, inclusief de leerkrachten, daarin vertrouwen heeft. Naast de zorgplicht moet ook het zorgrecht handen en voeten krijgen in wet- en regelgeving. Zijn in de voorbereiding van dit voorstel ook andere modaliteiten overwogen, bijvoorbeeld om de zorgplicht op een ander niveau te leggen? Voor blinden en doven nemen nu bijvoorbeeld de expertisecentra de zorgplicht voor hun rekening.

Mevrouw **Vergeer** (SP) is blij dat al experimenten worden uitgevoerd terwijl nog geen beslissing is genomen over de wet. Zij vraagt om ook te experimenteren met een indicatiestelling die leidt tot een diagnose én een behandelplan, op basis waarvan pas daarna wordt vastgesteld welk bedrag het kind nodig heeft. Het is goed dat de minister een convenant sluit over bijscholing. Als het beroep van leraar zwaarder wordt, moet het salaris daaraan worden aangepast. Wanneer krijgt de Kamer een verslag van het overleg van de minister met de VNG over de onderwijshuisvesting en het leerlingenvervoer?

Mevrouw **Kraneveldt** (LPF) stelt dat alles hangt op de uitwerking. Het eerste beslismoment valt formeel na de zomer, maar zij vreest dat de richting naar de eindbestemming al is ingezet als men de ruimte geeft om een koers te verkennen. Zij stemt dan ook niet in met die richting. Ruimte voor scholen om maatwerk te bieden, levert ook ruimte op om geen maatwerk te bieden, waarschuwt zij. Daarom is het belangrijk criteria in de wet vast te leggen waaraan een arbiter een situatie kan toetsen.

De heer **Slob** (ChristenUnie) merkt op dat de minister zich bij het antwoord op de vraag naar de capaciteit van schoolbesturen en kleine scholen vooral op de eenpitters heeft gericht. De heer Slob doelde echter op een iets bredere groep schoolbesturen. Hoe minder instituties er bij een indicatie betrokken zijn, des te beter. Een indicatie moet echter wel verantwoord vorm krijgen. De indicatie moet onafhankelijk zijn, maar wel dicht bij de scholen vorm krijgen. Wellicht kan de minister verschillende opties uitwerken. De rechten van de ouders moeten al eerder aan de orde komen en niet pas helemaal aan het eind bij de geschillenregeling. Als ouders hun kinderen aanmelden bij een school die het kind niet kan opnemen, dan moet die school dat gemotiveerd aangeven. Het moet helder zijn op grond waarvan de afweging wordt gemaakt.

De heer **Jungbluth** (GroenLinks) wijst erop dat er varianten van zorg zijn waarvan bekend is dat zij helpen en die dus aangeboden horen te worden. Dit is ook de benadering van de Onderwijsraad in zijn rapport over evidence based onderwijs. Als scholen iets anders leveren, moeten zij daarom aantonen dat dat net zo goed werkt.

De **minister** antwoordt dat over cluster 3 en KDC een traject loopt bij VWS. Daarover zal dit voorjaar worden gerapporteerd. Datzelfde geldt ook voor reïntegratie van arbeidsgehandicapten (REA) en Wajong. De korte-termijnmaatregelen tegen de wachtlijsten gaan door. In verband met de havo/vwo-problematiek ondersteunt de regering het project van de onderwijsconsulenten in Assen.
Het leerlingenvervoer is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de gemeenten. De minister is bereid om dit onderwerp nog eens aan te kaarten. Het is goed als ouderorganisaties en anderen bekijken waar men in de praktijk tegenaan loopt.
In verband met de financiën wijst zij erop dat veranderen ook betekent dat men geld vrijspeelt door het verdwijnen van veel bureaucratie.
De sanctiemogelijkheden voor de Inspectie van het Onderwijs moeten sowieso worden verruimd. De vraag is of de Inspectie of de minister de sancties zullen opleggen. De minister zal hierop terugkomen. De tijdelijke regeling voor het pgb zal worden geëvalueerd. Hierover wordt de Kamer in het voorjaar geïnformeerd. Bij de blindeninstituten ligt de zorgplicht bij expertisecentra, maar dit is een uitzondering. Door de grote vrijheid binnen een globale bekostiging kan in dit geval meer maatwerk worden geleverd. De vormgeving van de zorgplicht die de minister voor ogen staat, sluit daarop aan. Er zijn verschillende modaliteiten mogelijk, maar uiteindelijk moet de zorg toch in een samenwerkingsverband vorm en inhoud krijgen.
Inderdaad moet de school waar de ouders hun kind aanmelden gemotiveerd aangeven waarom de leerling daar of elders geplaatst kan worden. Beleid moet algemeen geldend zijn, maar de uitvoering vindt in de regio plaats. De gewenste ruimte moet er komen, maar wel binnen bepaalde kaders en criteria, zodat geschillencommissie en Inspectie hiermee uit de voeten kunnen.
Formeel wordt later pas beslist, maar dat neemt niet weg dat er al een traject in gang wordt gezet. Ook aan het veld wordt duidelijk gemaakt dat men voor de langere termijn op een bepaalde manier moet denken. Op de onderwijshuisvesting zal de minister terugkomen in het kader van de zmok-leerlingen en het verlagen van de n-factor.
Ook de minister wil evidence based onderwijs, maar zover is men nog niet. Wel moet gewerkt worden aan het beter gestalte geven daarvan. Men regelt zaken volledig dicht als men eist dat bepaalde varianten van zorgbreedte moeten worden aangeboden en dat van een ander aanbod moet worden aangetoond dat het goed is. Zij constateert dat een meerderheid van de Kamer heeft gezegd dat zij met dit traject verder moet gaan, dat zij de genoemde suggesties voor het uitwerkingstraject moet meenemen en dat zij daarmee moet terugkomen. De variaties daarin zijn haar duidelijk.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Aptroot

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Blok

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Kler